

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Sacramentis. In qua Tractatibus decem de Sacramentis in genere, tum
speciatim, videlicet de Baptismo, Confirmatione, Eucharistia spectata ut
Sacramento, & ut sacrificio: de Pœnitentia, de Suffragiis, Indulgentiis, &
Iubilo, de Bulla Cruciat, de Extrema-unctione, & demum de Ordinis
Sacramento ...

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Quæ intentio in ministro, & quæ præsentia, & quantitas in materia
requiratur, ut consecratio valeat, licitæque sit. 6

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76649)

conuerfam, cum illius mixtionem statim subsecuta fuerit consecratio. At si aqua in sanguinem Christi non conuertitur, sed in substantia aquae post consecrationem remanere debet, non est credendum Christum Dominum illam fore apposituram, neque Ecclesiam praecipuam Sacerdotibus apponendam. Ergo Quarto verba consecrationis totum illum potum, qui ex Ecclesiae instituto consecrandus apponitur, determinatè significat, ergo totum illum in sanguinem Christi conuertunt. Cum ergo ille potus non solum ex vino, sed ex aqua mixta vino coalescat, & sic consecrandus ex Ecclesiae instituto apponatur, necessariò totus ille potus in sanguinem Christi conuertitur. Quòd ex hac sententia nullum sequitur inconueniens. Nam esto Concilia saepe definiant panem, & vinum esse materiam consecrationis, non inde excludunt aquam vino mixtam. Aqua enim vino mixta vinum communiter nuncupatur. Neque inde fit duplicem esse materiam sanguinis, aliam necessariam, & aliam sufficientem. Nam aqua seorsim sumpta nunquam est materia sufficiens, quia necessariò expostulat, vt sit sufficiens esse vino permixtam, & cum illo consecrari. Neque duo ibi consecrantur, sed vnum, scilicet vinum aquaticum, seu compositum ex vino, & aqua, vt dixit Glossa in dicto cap. cum Martha verbo cum vino. Quocirca si quis vellet verbis consecrationis solum aquam qualitatibus vini persulam consecrare, nihil efficeret, quia aqua qualitatibus vini persula independentè à vino consecrari nullatenus potest. Sexto potest probari ab inconuenienti. Totus enim calix, qui consecrationi praeparatur, facta consecratione adorandus proponitur. Hoc autem nequit fieri eo casu, quo moraliter constat aquam in vinum conuersam non esse tempore consecrationis, siquidem aqua adoratione Latiae proponeretur adoranda. Ergo dicendum est aquam immediatè in sanguinem Christi conuerti, quando in tempore consecrationis in vinum conuersa non est. Item nequiret Sacerdos aliam secundam missam celebrare ob populi necessitatem, cum sibi moraliter constet non esse ieiunium.

10. Nihilominus etsi praedicta sententia sit satis probabilis praecipue ob primum fundamentum, probabiliorè reputo contrariam, nempe aquam in sanguinem Christi non conuerti, nisi quatenus fuerit in vinum conuersa, sic expressè docuit Glossa in dicto cap. cum Martha verbo cum vino, quatenus dicit. Non transeunt duo in sanguinem, sed vinum, quod aquam sibi incorporauit. Si autem substantia aquae immediatè in sanguinem Christi conuenteretur, duo, scilicet vinum, & aqua in sanguinem Christi transirent. Item tradidit Alexand. Bonauent. Ricard. Scotus, Paludan. Gab. Maior. Vi-guer. quos refert, & sequitur Valq. quest. 74. 3. p. art. 4. disp. 178. cap. 2. Consentit Azor. lib. 10. cap. 28. quest. 1. Filiuc. tract. 4. c. 3. quest. 10. Suar. disp. 45. sect. 4. Vers. nihilominus. Henric. lib. 8. c. 12. & in comment. lit. 1. Bonac. disp. 4. quest. 2. pun. 4. num. 7. testanturque esse communem, cui assentire videtur Innocent. III. in cap. cum Martha approbans secundam opinionem ibi relata, quae erat aquam cum vino transubstantiari, cum in vinum transeat mixta vino. Supponit ergo non transubstantiari eo casu, quo in vinum non transiret. Fundamentum praecipuum est, quia concil. Florent. in dicto decreto de Armenis, & Trident. sess. 23. cap. 1. & 4. can. 1. & Innocent. III. in cap. firmiter de summa Trinit. expressè asserunt huius consecrationis materiam esse solum vinum de vite. At si aqua mixta vino in sanguinem Christi immediatè conuenteretur, non solum vinum, sed aqua qualitatibus vini effecta esset materia. Non igitur est dicendum. Deinde Trident. sess. 13. can. 3. definit post consecrationem solas species panis, & vini remanere, at si aqua in sanguinem Christi conuenteretur, non tantum species vini, sed aquae remanebant, sub quibus sanguis Christi existeret. Ex quo videtur inferri, si huiusmodi species aquae ab speciebus vini separarentur, vt Philosophi testantur separari posse, sub illis Christus Dominus existeret, siquidem Concil. Trident. sess. 13. can. 3. definit sub singulis cuiuscunque speciei partibus separatione facta totum Christum contineri. At affirmare sub solis aquae speciebus contineri Christum (esto probabile reputet Argid. de Coninch. quest. 74. art. 8. sub. vnic. num. 191.) mihi difficilimum est, eo quod sola illae species continere possunt Christum, ex quarum substantia Christus confici potest: at ex sola substantia aquae nequit Christus in hoc sacramento Eucharistiae confici. Ergo sub solis aquae speciebus nequit constitui. Dices Trident. definire tantum sub singulis speciei partibus separatione facta Christum contineri, sub quibus consecrari potest, cum autem non possit consecrari in aqua à vino separata, sed in aqua mixta vino, nequit sub speciebus aquae separatis constitui. Sed contra. Nā Trident. definit separationem non admitti praesentiam corporis, & sanguinis, sed sub singulis speciei partibus separatis existerè, sub quibus non separatis Christus existeret: at si ante separationem sub speciebus aquae existeret, facta separationem sub illis existerè debet. Secundum fundamentum est, quia incertum est Christum Dominum aquam vino consecrando miscuisse, & incertius, sic miscendam praecipisse. Ergo nullo firmo fundamento affirmari potest aquam mixtam vino esse

materiam consecrationis quoad suam substantiam. Materia namque cuiuslibet sacramenti ex Christi institutione constare debet. Tertium sumitur ab inconuenienti, ideo contraria sententia affirmat aquam naturalem vino mixtam immediatè in sanguinem Christi conuerti, quia sic mixta communi vlti hominumque estimatione est vinum. Sed eadem ratione dici posset aquam rosaceam mixtam vino esse materiam, siquidem sic mixta ob qualitates à vino acceptas vinum nuncupatur, totusque ille potus vinum esse dicitur. Quod autem sit aqua rosacea, vel naturalis per accidens est, cum aequè ex vtraque mixtura absolute vinum nuncupetur, & aequè vtraque per se indebita consecrationis materia sit.

11. Argumenta pro priori sententia adducta, etsi difficilem habeant solutionem, non tamen conuincunt. Ad primum respondeo aquam benedicti, offerri, & consecrari. Quia frequenter in vinum conuertitur, & sic conuersa consecratur, & ad hunc effectum vino miscetur. Quod si aliquando in vinum conuersa non fuerit, id est per accidens, & praeter Ecclesiae intentionem, & eo casu consecrari censenda est per denominationem à vino, cui est permixta, tamen si in se ipsa non consecratur. Ad secundum constat ex probatione nostrae sententiae. Nunquam enim Innocent. III. definiuit, aquam vino permixtam, & quae tempore consecrationis in substantia aquae perferuerat, conuerti in sanguinem Christi, potius enim contrarium supponit, affirmans aquam cum vino in sanguinem transmutari, eo quod in vinum transeat, tacitè denotans eo casu, quo in vinum non transiret, in sanguinem non transmutari. Ad tertium nego aquam à Christo Domino appositam in vinum non fuisse prius conuertam, quia modicissima fuit. Et ob hanc in vinum conuersionem praecipit Ecclesia modicissimam apponi, quod si aliquando aqua apposita in vinum conuersa non fuerit, id est per accidens est, & praeter Ecclesiae intentionem. Ad quartum concedo verba consecrationis significare totum illum potum, qui ab Ecclesia consecrandus apponitur, nego tamen significare aquam vino permixtam in substantia aquae perferuerantem, quia aqua sic sumpta non apponitur consecranda, sed apponitur consecranda in vinum conuersa. Ad quintum nego ex opposita sententia nullum sequi inconueniens, siquidem sequitur re ipsa duo consecrari, & duas esse materias, tamen vna sine alia esse non possit. Ad sextum concedo totum calicem proponi adorandum, quia creditur sub singulis partibus Christum contineri, quod si aliquando contigit aquam in sua substantia manere tempore consecrationis, id est per accidens, & quoad eam partem non proponitur calix adorandus, quia aqua nunquam fuit consecrationi praeparata, nec adorationi proposita, nisi media conuersione in vinum. Quod autem subiungitur de ieiunio facile solues, si dicas ieiunium non solui, quia Sacerdos reputare probabiliter potest aquam in vinum conuersam prius fuisse. Secundò quia simul cum sanguine Christi ex praescripto Ecclesiae sumitur, quam non est credendum voluisse ea sumptione ieiunium solui.

P V N C T U M VI.

Quae intentio in ministro, & quae praesentia, & quantitas in materia requiratur, vt consecratio valeat, licitaque sit.

1. Explicatur intentio requisita.
2. Deferens duas hostias, putans vnam tantum deferre, vtramque consecrat.
3. Quid de formalis pro communicantium usu? Subdistingtione respondetur.
4. Quid de gustis intra, vel extra calicem existentibus.
5. Debet materia consecranda esse praesens, & qualiter.
6. Quae quantitas requiratur.
7. Seruandus est Romanae Ecclesiae usus, vt licitè consecratio fiat.
8. Quid faciendum, cum dubium suboritur, an sit aliqua materia consecrata.

1. AD consecrationem primo requiritur, vt intentionem habeas saltem virtuales consecrandi, quia intentio ministri Sacramento necessaria est. Quae autem sit intentio virtualis constat ex dictis tract. 18. de Sacram. in genere. punct. 5. Insuper debes habere intentionem determinatam, hoc est circa materiam determinatam, quod pronome hoc, vel hic signare possis. Quia materia, & forma sacramenti operantur secundum ministri intentionem. Si igitur intentio determinata non est, effectum determinatum habere non possunt. Neque sufficit, si hanc determinationem in voluntatem Dei, vel alterius hominis refundas. Nam si est voluntas de futuro, ab ea pendebit sacramentum in suo esse. At hoc sacramentum nequaquam à futuro euentu pendere potest, quia eo tempore neque est forma illius, neque materia. Ergo. Si vero sit voluntas de praesenti, yelique consecrare ex duplici hostia cam, quae

que Paulo, vel Deo magis placeat. (tametsi *Egid. quest. 74. art. 2. num. 37.* censet consecrationem effectum habituram) at longè probabilius contrarium existimo casu quo tibi ignotum sit, quæ ex illis hostiis sit Paulo, vel Deo gratior. Nam postea hæc ignorantia nequaquam potes pronominè *hoc* hostiam determinare, cum tamen necessarium sit determinationem illius ex tua voluntate, & non ex voluntate alterius pendere. Sic optime tradit *Vasq. disp. 171. cap. 1. n. 7. Suar. disp. 43. sect. 6. Bonac. disp. 4. q. 2. p. 5. n. 9.*

2. Hinc oritur dubium pro casu communiter contingente. An Sacerdos duas hostias consecrandas deferat, credens unam tantum deferre utramque consecret, vel mediam? Aliqui affirmant solam ante oculos propositam consecrare, quia illius tantum videtur habuisse intentionem, siquidem aliam non cognovit, & intentio ferri non potest in incognitum. Sed verius est utramque consecrare, quia præsumitur eam intentionem habere, quam communiter Sacerdotes habent, & Ecclesia intendit. At Sacerdotes intentionem habent consecrandi materiam præsentem, quam in altare consecrandam derulerunt, & in manibus habent tempore consecrationis. Ergo eam intentionem præsumitur Sacerdos habuisse. Sic *Natur. cap. 25. numer. 91. Suar. disp. 43. sect. 6. v. 1. sed obicitur. Vasq. disp. 171. cap. 1. numer. 2. Bonac. disp. 4. quest. 2. punct. 5. num. 3. Egid. de Coninch. quest. 74. art. 2. dub. 3. numero 39.*

3. Sed quid dicendum de formulis, quæ solent pro communicandis deferri. Respondeo, si incipio Sacerdos in altari esse depositæ, ipseque Sacerdos illarum ignarus esset, nullatenus consecrarentur, quia nullam intentionem etiam virtuales habuit illas consecrandi. *Egid. de Coninch. q. 74. art. 2. dub. 3. n. 39. Bonac. aliis relatis disp. 4. q. 2. punct. 5. n. 8. Paul. Laymann. lib. 5. sum. tract. 4. cap. 2. assert. 9.* Secus vero esset, si ipse Sacerdos, vel alius ex eius beneplacito eas formulas consecrandas ante offertorium deferret. Nam eo ipso voluntatem habet eas consecrandi, ex qua voluntate consecrantur, tamen si tempore consecrationis illarum obliuiscatur. Sic *Egid. num. 40. Laymann. supra. Bonac. n. 6.* Quod intelligendum est, dum modo sint super altare sacrificij, hoc est super aram, nam si iuxta existant, & illarum oblitus fuerit, nequaquam sunt consecrata. Quia non est præsumendum Sacerdos indebitè, & illicitè consecrationem facere voluisse. Sic optime notavit *Suar. disp. 43. sect. 6. circa finem.*

4. Ob eandem rationem guttæ vini in superficie exteriori calicis non censentur consecrata: quia indebitè Sacerdos eas consecraret, ac proinde non est præsumendum eam intentionem habere: guttæ vero intra vas existentes, si leui calicis motione reliquo vino misceri possunt, censendæ sunt consecrata, ne materia non consecrata consecratur misceretur. At si longè à reliquo vino separata existant, in consecratae manent, quia solum præsumitur voluisse consecrare vinum illud, quod quasi per modum vini intra calicem existit. Vt autem hæc dubia videntur expedit in præparatione calicis eas guttas exactè abstergere. Sic *Egid. quest. 74. art. 2. dub. 3. in fine. Suar. disp. 43. sect. 6. circa finem. Paul. Laymann. lib. 5. sum. tract. 4. cap. 2. fine.*

5. Secundo requiritur ad consecrationem, vt materia consecranda sit tibi præsens, ita vt eam pronominè *hoc*, vel *hic* demonstrare possis, & sensu percipere, aliàs morali, & humano modo tibi præsens non erit. Cui præsentia non obest, quod in aliquo vase, aut linteo continetur: nam ratione continentis contentum tibi præsens est. Secus esset, si retro parietem, vel linteum panis, vel vinum essent apposta, quia tunc nullo sensu eam materiam demonstrare potes. Et idem est, si panis sub mappa, vel in tabernaculo existat, quia non existit ibi tanquam in continenti, quod sensu percipi possit. Sic *Suar. disp. 43. sect. 5. Vasq. disp. 171. c. 4. Bonac. disp. 4. q. 2. p. 6. n. 2. Egid. de Coninch. q. 74. art. 2. dub. 2. n. 22. & 23. Paul. Laymann. lib. 5. sum. tract. 4. cap. 2. assert. 7.*

6. Tertiò requiritur ea quantitas, quæ humano sensu percipi possit, & pronominè *hoc* ab homine demonstrari, quia sacramenta non Deo, & Angelis, sed hominibus sunt signa gratiæ sanctificantis. Quocirca si ita minima quantitas esset, vt nullatenus ab homine extra miraculum percipi posset, inepta consecrationi esset, quia pronominè *hoc* demonstrari non posset. Requiritur ergo ad consecrationem quantitas Sacerdoti consecranti demonstrabilis. Dices sub minima quantitate separata ab aliquo pane consecrato Corpus Christi continetur, cum tamen sensu humano percipi non possit. Respondebis plus requiri ad Corpus Christi consecrandum, quam ad consecratum conservandum, quia ad consecrationem necessarium est, vt materia consecranda sit ita sensibilis vt demonstrari possit, secus ad illius consecrationem. Sed contra, quia Christus Dominus conservari non potest nisi sub specie, quæ humanis sensibus percipi possit: aliàs non erit signum sensibile. Ergo idem ipsum, quod requiritur, vt Christus sub speciebus ponatur, requisitum est, vt consecratur. Quapropter censet nullam quantitatem ita minimam esse, quæ ab homine sensum perfectissimum habente percipi non

Ferd. de Castro Sum. Mor. Pars I V.

possit, ac proinde quæ ab eo non possit consecrari. Quod si aliqua sit quæ per se sumpta à nullo homine extra miraculum percipi possit, nec consecrari poterit, nec sub ea Christus existere. Sic *Vasq. disp. 171. c. 2. Potentis Suar. disp. 43. f. 8. ex parte Egid. de Coninch. q. 74. art. 2. dub. 2. n. 28.*

Ex parte magnitudinis nulla potest quantitas ita magna designari, cuius partes si continuæ existant, consecrari non possint. Nam esto illæ partes remotæ, si distinctè sumerentur demonstrari non possent pronominè *hoc*, quia longè distant. At vnitæ partibus proximioribus, & vnum continuum cum illis componentes optime demonstrantur. Neque enim ad hanc demonstrationem requiritur, vt quantitas secundum omnem sui partem sensibus obiciatur, cum regulariter solum quoad superficiem exteriorem & videatur, & sentiatur. Sed quia illæ partes exteriores aliis vniuntur, ideo totum illud demonstrari potest. Sic *Vasq. disp. 171. cap. 4. num. 25.* Notanter dixi si partes continuæ existant, nam si diuise sint, & longè à consecrante distent, nequaquam consecrari poterunt, quia non possunt pronominè *hoc* demonstrari. Non enim pronomen illud demonstrat cumulum, sed panes, ex quibus cumulus coalescit. At panes remoti nec per se, nec ratione aliorum demonstrari possunt, cum non sint illis vniti. Ergo. Sic *Egid. de Coninch. quest. 74. art. 2. dub. 2. num. 20. & 22.* Quod si inquiras quam proximitatem habere necessario debeat materia, vt pronominè *hoc* demonstrari possit? Respondeo prudens arbitrio decidendum esse. Crederem lanè non debere à consecrante 20. passus distare, quia panis in ea distantia constitutus est oculis percipiatur, at communi vñ non demonstratur pronominè *hoc*, sed illud.

7. Hucusque locutus sum de requisitis pro consecratione valida. Nam si de licita loquamur, seruandus omnino est vsus, & consuetudo Romanæ Ecclesiæ, tum in quantitate materiæ, tum in illius præsentia.

8. Sed quid dicendum, cum dubium occurrit, an materia aliqua sit consecrata? Respondeo, si dubium prudens oriatur, ex eo quod dubitetur, an fuerit satis præsens, vel an fuerit intentio circa illam. Si nulla alia materia pro sacrificio est constituta, debet sacerdos iterum verba consecrationis profertè super illam materiam sub conditione, ne sacrificium imperfectum relinquat. At si alia materia pro sacrificio est constituta, nec dubium circa illam versetur, sed circa materiam communicaturis appositam, debet Sacerdos alio die sacrificans, vel alter Sacerdos de ea re monitus, verba consecrationis super illam materiam sub conditione profertè, eamque simul cum materia, quam in illo sacrificio consecrauit absumere. Quod si dubium oriatur ex incapacitate materiæ, quia præsumitur vinum esse acetum, vel panis corruptus, si nulla alia materia certa sit in eo sacrificio consecrata, debet sacerdos errorem agnoscens certam materiam consecrare, & simul cum ea dubium absumere. At si alia materia certa apposta fuit, alius Sacerdos, vel ipse altero die eam dubium materiam simul cum ea, quam in sacrificio consecrat absumere debet. Hic enim honor, & reuerentia materiæ sub dubio consecratae debetur.

PUNCTUM VII.

De forma conficiente hoc venerabile Sacramentum.

1. *Quæ forma consecrationis panis.*
2. *Quæ transpositio, mutatio, diminutio, vel additio annullat sacramenti formam.*
3. *Quæ sit forma consecrationis vini.*
4. *Qualiter utraque forma à sacerdote profertur.*
5. *Pro quo supponat pronomen hoc vel hic.*
6. *Quid operentur verba consecrationis.*

1. **F**orma consecrationis panis sunt illa verba. *Hoc est enim corpus meum*, quia illis perfectè significatur corporis Christi præsentia. Vnde reliqua tam antecedentia, quam subsequenta non sunt de necessitate sacramenti, sed præcepti. Quinimo particula *enim*, cum non ad significandam Christi præsentiam, sed ad coniungendum sermonem apposta per Ecclesiam fuerit, consecrationi necessaria non est. Erit tamen peccatum saltem veniale, illius omisio ex negligentia, & incuria. At si ex proposito fiat vix à mortali excusabitur ob virtuales contemptum. Sic *Suar. disp. 59. sect. 1. Egid. de Coninch. q. 78. art. 2. dub. 2. n. 57. Bonac. disp. 4. de sacram. Euchar. q. 1. p. 1. n. 10.*

2. Quilibet tamen transpositio, mutatio, diminutio, vel additio in hac forma regulariter est graue peccatum, tametsi non impediatur illius significationem. At si significationem impediatur, ultra peccatum irritum reddit sacramentum, vt constat ex dictis tract. 18. de sacram. in genere. punct. 3. Hinc sit his verbis illud est corpus meum, non confici hoc

E